

**OBCHODNÍ AKADEMIE T. G. MASARYKA,
KOSTELEČ NAD ORLICÍ, KOMENSKÉHO 522**

Program školního poradenského pracoviště

Vypracovala: Mgr. Zuzana Martincová

Předkladatel: Obchodní akademie T. G. Masaryka, Kostelec nad Orlicí, Komenského 522

telefon +420 494 942 400; www.oakostelec.cz

ředitel: Mgr. Václav Pavelka; e-mail: pavelka@akostelec.cz

školní poradenské centrum:

Mgr. Zuzana Martincova; e-mail: zu.martincova@akostelec.cz,

Mgr. Jaroslav Tměj; e-mail: tmej@akostelec.cz,

Zřizovatel: Zastupitelstvo Královéhradeckého kraje

IČ: 60884711

DIČ: CZ60884711

Identifikátor: 600012581

ID datové schránky: 998ydn6

Vypracováno dle Vyhlášky 197/2016; §7 odstavec 3

Podpora dětí, žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných

Obsah:

1.	Podpora dětí, žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných	1
1.1.	Podpora vzdělávání dětí, žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.....	1
	Individuální vzdělávací plán.....	2
1.2.	Podpůrná opatření	3
1.3.	Přehled základních kroků při získávání podpůrného opatření	6
1.4.	Metodické doporučení pro případy, kdy rodič nekoná v zájmu dítěte ve spojitosti se vzděláváním.....	7
1.5.	Vzdělávání žáků mimořádně nadaných.....	11
	Individuální vzdělávací plán pro nadané žáky	11
	Přeřazení do vyššího ročníku.....	12
2.	Popis a vymezení rozsahu činností pedagogických pracovníků	13
2.1.	Standardní činnosti výchovného poradce	13
2.2.	Standardní činnosti školního metodika prevence	14
3.	Školní poradenské pracoviště na OA T.G.M.	16
3.1.	Pracovníci školního poradenského pracoviště	16
3.2.	Plán práce výchovného poradce na školní rok 2018/19	17
4.	Školní program prevence rizikového chování	18

1. Podpora dětí, žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných

Nově se dítětem, žákem nebo studentem (dále jen „žákem“) se *speciálními vzdělávacími potřebami* (původně se zdravotním znevýhodněním nebo postižením, případně v postavení azylanta, nebo sociálně znevýhodněný) rozumí žák, jehož vzdělávání z důvodů jeho speciálních vzdělávacích potřeb vyžaduje uplatnění podpůrných opatření.

1.1. Podpora vzdělávání dětí, žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

(1) *Dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami* se rozumí osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření (původně se zdravotním znevýhodněním nebo postižením, případně v postavení azylanta, nebo sociálně znevýhodněný). Podpůrnými opatřeními se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta. Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami mají právo na bezplatné poskytování podpůrných opatření školou a školským zařízením.

(2) *Podpůrná opatření*

Podpora žáků se realizuje prostřednictvím podpůrných opatření představujících konkrétní pomoc vzdělávání žáka, a to

- v oblasti metod a forem výuky, možnými úpravami hodnocení žáka, organizace výuky, např. zařazením předmětů speciálně pedagogické péče, úpravami výuky v rozsahu i obsahu disponibilních hodin;
- nutnou personální podporou pedagoga při výuce žáků s potřebou podpůrných opatření, a to jak asistentem pedagoga, tak dalším pedagogem nebo speciálním pedagogem;
- při vzdělávání žáků se smyslovým postižením možností využívat tlumočníky českého znakového jazyka nebo přepisovatele;
- využíváním speciálních učebnic, pomůcek, kompenzačních pomůcek, včetně zařazování nových technologií do práce se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

Spočívají

v

- a) *Poradenská pomoc školy* (výchovní poradce, školní metodik prevence, případně školní psycholog, školní speciální pedagog, školní logoped) a **pomoc školského poradenského zařízení** – PPP (pedagogicko-psychologické poradny) a SPC (speciálně pedagogického centra), viz www.nuv.cz.
- b) *Úprava organizace vzdělávání* (například využívání disponibilních hodin pro vzdělávání žáků se SVP, které umožňují zařadit předměty speciálně pedagogické péče, intenzivnější výuku českého jazyka pro cizince a etnické menšiny, úpravu výuky u selhávajících žáků, úpravu obsahu vzdělávání, dále již zmíněné úpravy v hodnocení žáků a v metodách výuky, úpravy výstupů ze vzdělávání, existuje také možnost prodloužit dobu vzdělávání žáka až o 2 roky atd.).

- c) *Úprava podmínek přijímání a ukončování vzdělávání* – respektuje se, jakým způsobem se žák vzdělával, jaká měl podpůrná opatření, a ta se uplatňují v případě potřeby i při přijímání ke studiu a při ukončování vzdělávání.
- d) *Použití kompenzačních pomůcek*, speciálních učebnic a speciálních učebních pomůcek, využívání komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob, Braillova písma a podpůrných nebo náhradních komunikačních systémů.
- e) *Využívání IVP* (individuální vzdělávací plán), návrh na úpravu vzdělávání žáka připravuje ŠPZ (školské poradenské zařízení) a rodič nebo zletilý žák žádá ředitele školy o možnost vzdělávat se podle IVP; kontrola IVP probíhá 1x ročně. S IVP jsou seznámeni všichni vyučující, kteří se na vzdělávání žáka podílejí.

Individuální vzdělávací plán

- (1) Individuální vzdělávací plán se stanoví v případě potřeby především pro individuálně integrovaného žáka, žáka s hlubokým mentálním postižením, případně také pro žáka skupinově integrovaného nebo pro žáka speciální školy.
- (2) Individuální vzdělávací plán vychází ze školního vzdělávacího programu příslušné školy, závěrů speciálně pedagogického vyšetření, popřípadě psychologického vyšetření školským poradenským zařízením, popřípadě doporučení registrujícího praktického lékaře pro děti a dorost nebo odborného lékaře nebo dalšího odborníka, a vyjádření zákonného zástupce žáka nebo zletilého žáka. Je závazným dokumentem pro zajištění speciálních vzdělávacích potřeb žáka.
- (3) Individuální vzdělávací plán je součástí dokumentace žáka.
- (4) Individuální vzdělávací plán obsahuje:
 - a) údaje o obsahu, rozsahu, průběhu a způsobu poskytování individuální speciálně pedagogické nebo psychologické péče žákovi včetně zdůvodnění,
 - b) údaje o cíli vzdělávání žáka, časové a obsahové rozvržení učiva, včetně případného prodloužení délky středního nebo vyššího odborného vzdělávání, volbu pedagogických postupů, způsob zadávání a plnění úkolů, způsob hodnocení, úpravu konání závěrečných zkoušek, maturitních zkoušek nebo absolutoria,
 - c) vyjádření potřeby dalšího pedagogického pracovníka nebo další osoby podílející se na práci se žákem a její rozsah; u žáka střední školy se sluchovým postižením a studenta vyšší odborné školy se sluchovým postižením se uvede potřebnost nezbytných tlumočnických služeb a jejich rozsah⁸⁾, případně další úprava organizace vzdělávání,
 - d) seznam kompenzačních, rehabilitačních a učebních pomůcek, speciálních učebnic a didaktických materiálů nezbytných pro výuku žáka nebo pro konání příslušných zkoušek,

- e) jmenovité určení pedagogického pracovníka školského poradenského zařízení, se kterým bude škola spolupracovat při zajišťování speciálních vzdělávacích potřeb žáka,
 - f) předpokládanou potřebu navýšení finančních prostředků nad rámec prostředků státního rozpočtu poskytovaných podle zvláštního právního předpisu⁹⁾, kterou se stanoví členění krajských normativů, ukazatele rozhodné pro jejich stanovení, jednotky výkonu pro jednotlivé krajské normativy, vztah mezi ukazateli a jednotkami výkonu, ukazatele pro výpočet minimální úrovně krajských normativů a zásady pro zvýšení krajských normativů (vyhláška o krajských normativech),
 - g) závěry speciálně pedagogických, popřípadě psychologických vyšetření.
- (5) Individuální vzdělávací plán je vypracován zpravidla před nástupem žáka do školy, nejpozději však 1 měsíc po nástupu žáka do školy nebo po zjištění speciálních vzdělávacích potřeb žáka. Individuální vzdělávací plán může být doplňován a upravován v průběhu celého školního roku podle potřeby.
- (6) Za zpracování individuálního vzdělávacího plánu odpovídá ředitel školy. Individuální vzdělávací plán se vypracovává ve spolupráci se školským poradenským zařízením a zákonným zástupcem žáka nebo zletilým žákem.
- (7) Ředitel školy seznámí s individuálním vzdělávacím plánem zákonného zástupce žáka nebo zletilého žáka, který tuto skutečnost potvrdí svým podpisem.

1.2. Podpůrná opatření

Je možnost poskytovat podpůrná opatření ve školských zařízeních, která se podílejí na vzdělávání žáka, případně na přípravě na vzdělávání žáka. Jedná se především o družinu, školní klub. Druh a rozsah podpůrných opatření vychází ze speciálních vzdělávacích potřeb žáka a také z toho, která podpůrná opatření má žák k dispozici ve škole, a která jsou nezbytná i pro jeho činnost ve školských zařízeních.

Ředitel školy poskytne ŠPZ, u něhož zákonný zástupce požádal o vyšetření a vystavení Doporučení ke vzdělávání žáka, aktuální informace o podmínkách a možnostech školy, které se vztahují k potřebám žáka a k možnostem takového žáka v ní vzdělávat.

Po vydání doporučení má škola maximální dobu čtyř měsíců pro vytvoření doporučených podmínek pro vzdělávání žáka a zajištění podpůrných opatření. V případě, že v této lhůtě nelze ve škole zajistit např. stavební či technické úpravy, zváží ŠPZ po konzultaci se školou a zákonným zástupcem žáka možnost kombinace jiných podpůrných opatření, v krajním případě doporučí rodiči školu, která je technicky připravena pro vzdělávání žáka.

V případě nemožnosti zajistit v předepsané lhůtě personální PO (asistent pedagoga, speciální pedagog, učitel předmětu speciálně pedagogické péče apod.), hledá do doby zajištění personálního PO škola řešení, které umožní podporu žáka (např. dohodou o podpoře a metodickém vedení s SPC nebo PPP). Vždy je třeba se řídit základním pravidlem, že jakékoli řešení musí být **v nejlepším zájmu žáka**.

(1) Podpůrná opatření se člení do pěti stupňů podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti. Podpůrná opatření různých druhů nebo stupňů lze kombinovat. Podpůrná opatření vyššího stupně lze použít, shledá-li školské poradenské zařízení, že vzhledem k povaze speciálních vzdělávacích potřeb dítěte, žáka nebo studenta nebo k průběhu a výsledkům poskytování dosavadních podpůrných opatření by podpůrná opatření nižšího stupně nepostačovala k naplňování vzdělávacích možností dítěte, žáka nebo studenta a k uplatnění jeho práva na vzdělávání. Začlenění podpůrných opatření do jednotlivých stupňů stanoví prováděcí právní předpis.

(2) Podpůrná opatření **prvního stupně** uplatňuje škola nebo školské zařízení i bez doporučení školského poradenského zařízení.

Škola volí podpůrná opatření prvního stupně tehdy, pokud žák má při vzdělávání takové obtíže, že je nezbytné jeho vzdělávání podpořit prostředky pedagogické intervence (změny v metodách a výukových postupech, změny v organizaci výuky žáka, úpravy v hodnocení, v začleňování do sociální a komunikační sítě školní třídy); pokud se jedná o drobné úpravy v rámci výuky jednoho předmětu, je úprava věcí individualizace výuky a práce jednoho pedagoga.

Škola vypracuje Plán pedagogické podpory (PLPP) - stručný dokument, ve kterém jsou uvedeny potřeby úprav ve vzdělávání žáka; návrh, jak se bude vzdělávání žáka upravovat a v čem. Pedagogové následně vyhodnocují efektivitu zvolených úprav. Pokud se ani s dodatečnou podporou pedagogů vzdělávání žáka nezlepší a nemá trend zlepšovat nebo je jeho stav naopak setrvalý nebo se horší - pak je vhodné žákovi a zákonným zástupcům doporučit, aby navštívili školské poradenské zařízení.

Škola zajistí předání PLPP školskému poradenskému zařízení, aby se předešlo uplatňování neúčinných podpůrných opatření.

Podpůrná opatření **druhého až pátého** stupně lze uplatnit pouze s doporučením školského poradenského zařízení. Škola nebo školské zařízení může místo doporučeného podpůrného opatření přijmout po projednání s příslušným školským poradenským zařízením a s předchozím písemným informovaným souhlasem zletilého žáka, studenta nebo zákonného zástupce dítěte nebo žáka jiné podpůrné opatření stejného stupně, pokud to neodporuje zájmu dítěte, žáka nebo studenta.

A. Rodič (žák) respektoval doporučení školy nebo se rozhodl sám k návštěvě ŠPZ

Školské poradenské zařízení (PPP nebo SPC) nejpozději do tří měsíců od objednání žáka provede posouzení speciálních vzdělávacích potřeb žáka a do 30 dnů od návštěvy ŠPZ vypracuje pro rodiče zprávu z vyšetření. Pro rodiče a školu pak vypracuje *Doporučení ke vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami*. V případě, že podmínkou pro stanovení podpůrných opatření je vyjádření dalšího odborníka (lékaře apod.), prodlužuje se tomu adekvátně lhůta pro vypracování Doporučení.

Při posuzování speciálních vzdělávacích potřeb vychází ze sdělení rodiče a žáka, ze závěrů školy a PLPP, pokud byl zpracován, dále ze závěrů vyšetření lékařů a dalších odborníků, kteří se do té doby nebo i následně podíleli na péči o žáka.

Pokud bude příprava Doporučení ke vzdělávání žáka vyžadovat:

a) informace školy (zajištění pomůcek, přítomnost asistenta pedagoga ve třídě v případě, že již ve třídě asistent působí, uzpůsobení dalších podmínek pro vzdělávání žáka, tj. velikost třídy, organizace vzdělávání atd.) – **pak před vydáním doporučení zástupce ŠPZ konzultuje se školou**. Obvykle ve školách

zajišťují tyto služby výchovní poradci nebo ředitel školy pověří jiného pedagoga, který bude o nastavování podpůrných opatření se ŠPZ komunikovat;

- b) informace dalšího ŠPZ**, pokud bude charakter speciálních vzdělávacích potřeb žáka takový, že bude třeba komunikovat s více zařízeními.

Jedná se především o žáky s kombinovaným postižením, kdy žák má obtíže, které pramení například z poruchy učení a současně je slabozraký a je třeba mu poskytovat i speciálně pedagogickou péči. V takovém případě se musí domluvit dvě ŠPZ na formulaci jednoho Doporučení ke vzdělávání žáka, aby podpůrná opatření nebyla poskytována duplicitně

B. Rodič nebo zletilý žák přes opakovaná upozornění a vysvětlení důsledků nenavštívil ŠPZ za účelem nastavení podpůrných opatření ve vzdělávání žáka a způsobil tak žákovi obtíže při vzdělávání, protože škola sama dostatečná podpůrná opatření vytvořit nemůže.

V této situaci se může škola obrátit na zástupce orgánu veřejné moci (OSPOD) a v souladu se zákonem o sociálně právní ochraně dětí požádat o součinnost. Tato varianta je považována za mezní, tedy je třeba ji volit až v případě, kdy nelze jinými cestami dosáhnout naplnění zájmu žáka (podrobněji viz materiál tzv. informačním balíčkem Metodické doporučení pro případy, kdy rodič nekoná v zájmu dítěte ve spojitosti se vzděláváním).

- (3) Podmínkou poskytování podpůrného opatření druhého až pátého stupně školou nebo školským zařízením je vždy předchozí písemný informovaný souhlas zletilého žáka, studenta nebo zákonného zástupce dítěte nebo žáka.
- (4) Podpůrné opatření druhého až pátého stupně přestane škola nebo školské zařízení po projednání se zletilým žákem, studentem nebo zákonným zástupcem dítěte nebo žáka poskytovat, pokud z doporučení školského poradenského zařízení vyplývá, že podpůrné opatření již není nezbytné.
- (5) Podpůrná opatření při vzdělávání dítěte, žáka a studenta, který nemůže vnímat řeč sluchem, se volí tak, aby bylo zajištěno vzdělávání v komunikačním systému neslyšících a hluchoslepých osob, který odpovídá potřebám dítěte, žáka nebo studenta. Žákům a studentům vzdělávaným v českém znakovém jazyce se souběžně poskytuje vzdělávání také v psaném českém jazyce, přičemž znalost českého jazyka si tyto žáci a studenti osvojují metodami používanými při výuce českého jazyka jako cizího jazyka. Využívá-li škola nebo školské zařízení tlumočnicka českého znakového jazyka, zajistí, aby jeho činnost vykonávala osoba, která prokáže vzdělání, nebo praxi a vzdělání, jimiž získala znalost českého znakového jazyka na úrovni rodilého mluvčího a tlumočnické dovednosti na úrovni umožňující plnohodnotné vzdělávání dítěte, žáka nebo studenta.
- (6) Podpůrná opatření při vzdělávání dítěte, žáka a studenta, který při komunikaci využívá prostředků alternativní nebo augmentativní komunikace, se volí tak, aby bylo zajištěno vzdělávání v komunikačním systému, který odpovídá potřebám dítěte, žáka nebo studenta.
- (7) Pro děti, žáky a studenty s mentálním, tělesným, zrakovým nebo sluchovým postižením, závažnými vadami řeči, závažnými vývojovými poruchami učení, závažnými vývojovými poruchami chování, souběžným postižením více vadami nebo autismem lze zřizovat školy nebo ve školách třídy, oddělení a studijní skupiny. Zařadit do takové třídy, studijní skupiny nebo oddělení nebo přijmout do takové školy lze pouze dítě, žáka nebo studenta uvedené

ve větě první, shledá-li školské poradenské zařízení, že vzhledem k povaze speciálních vzdělávacích potřeb dítěte, žáka nebo studenta nebo k průběhu a výsledkům dosavadního poskytování podpůrných opatření by samotná podpůrná opatření podle odstavce 2 nepostačovala k naplňování jeho vzdělávacích možností a k uplatnění jeho práva na vzdělávání. Podmínkou pro zařazení je písemná žádost zletilého žáka nebo studenta nebo zákonného zástupce dítěte nebo žáka, doporučení školského poradenského zařízení a soulad tohoto postupu se zájmem dítěte, žáka nebo studenta.

1.3. Přehled základních kroků při získávání podpůrného opatření

ŠPZ ve spolupráci s rodiči a dalšími odborníky rozhodne o:

Opatření 1. stupně

SŠ vzdělává žáka s využitím podpůrných opatření 1. stupně (individuálně či zpracuje PLPP)

- pravidelná podpora školním poradenským pracovištěm a pedagogy
- podpora je úspěšná a není tak třeba vyšetření v ŠPZ

Opatření 2. – 5. stupně

SŠ doporučí návštěvu ŠPZ, případně se k ní rodič sám rozhodne

- nejpozději do 3 měsíců od objednání je vystaveno doporučení ke vzdělávání žáka

SŠ doporučí návštěvu ŠPZ, ale rodič nebo zletilý žák nenavštíví ŠPZ za účelem nastavení PO

- škola se obrátí na zástupce orgánu veřejné moci (OSPOD) a v souladu se zákonem o sociálně právní ochraně dětí požádá o součinnost (mezní varianta)

Pomoc ŠPZ (PPP/SPC)

- posoudí vzdělávací potřeby žáka, vyhodnotí závěry vyšetření
- doporučí podpůrná opatření ve vzdělávání žáka (2. - 5. stupeň podpory)
- v případě, že žák potřebuje pomoc a podporu také ve školském zařízení (např. v školní jídelně), určí ŠPZ na odpovídající dobu podpůrná opatření i pro školské zařízení (např. asistent pedagoga, je-li pro žáka důležitý i ve školním zařízení)

Vyhodnocování účelnosti podpory

- ŠPZ pravidelně po jednom roce u žáků s LMP vyhodnocuje účinnost opatření, kontroluje IVP a poskytování všech podpůrných opatření; kontrola IVP a jeho naplňování probíhá 1x ročně
- jinak ŠPZ provádí kontrolu doporučení zpravidla do dvou let
- Účinná podpora → integrace žáka
- Neúspěšná podpora → revize rozhodnutí → nové doporučení

1.4. Metodické doporučení pro případy, kdy rodič nekoná v zájmu dítěte ve spojitosti se vzděláváním

Jaké jsou právní možnosti v případě, kdy zákonný zástupce – rodič nekoná v souladu se zájmem dítěte (např. pokud nedává souhlasy či žádosti o zařazení dítěte do speciální školy v případech, kdy je to v souladu se zájmem dítěte a pro dítě nevhodnější)? Co dělat, pokud rodič nechce nechat dítě vyšetřit školském poradenském zařízení? Co jiného by mohlo udělat školské poradenské zařízení nebo škola než kontaktovat orgán sociálně právní ochrany dětí? Má škola nebo školské poradenské zařízení možnost vyvolat nějaké soudní řízení?

I.

Východiska

1. Základním právním vztahem mezi rodičem a dítětem, definujícím jejich poměry, je vztah rodičovské odpovědnosti. Podle § 865 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „občanský zákoník“), rodičovská odpovědnost náleží stejně oběma rodičům. Má ji každý rodič, ledaže jí byl zbaven. Podle ust. § 875 odst. 1 občanského zákoníku rodičovskou odpovědnost vykonávají rodiče v souladu se zájmy dítěte. Nejedná-li rodič v souladu se zájmy svého dítěte, porušuje svou základní povinnost dbát práv dítěte. Podle ust. § 855 odst. 2 občanského zákoníku je účelem povinností a práv k dítěti zajištění jeho morálního a hmotného prospěchu.
2. Ustanovení § 858 občanského zákoníku stanoví: rodičovská odpovědnost zahrnuje povinnosti a práva rodičů, která spočívají v péči o dítě, zahrnující zejména péči o jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj, v ochraně dítěte, v udržování osobního styku s dítětem, v zajišťování jeho výchovy a vzdělání, v určení místa jeho bydliště, v jeho zastupování a spravování jeho jmění; vzniká narozením dítěte a zaniká, jakmile dítě nabude plné svéprávnosti. Trvání a rozsah rodičovské odpovědnosti může změnit jen soud.
3. Aby mohli rodiče své povinnosti plynoucí z rodičovské odpovědnosti vykonávat efektivně, jsou od narození dítěte jeho zákonnými zástupci (§ 892 občanského zákoníku). Jako zákonní zástupci dítěte mají v době jeho plnění základní školní docházky zvláštní práva a povinnosti plynoucí ze zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Jako zákonní zástupci mají podle ust. § 21 odst. 2 školského zákona právo na informace o průběhu a výsledcích vzdělávání a poradenskou pomoc školy. Tomuto právu odpovídá povinnost školy zákonným zástupcům informace a poradenskou pomoc poskytnout.

II.

Zapojení školy

1. Brání-li zákonní zástupci svou činností nebo nečinností řádnému poskytování vzdělání a jedná-li tak v rozporu se zájmy dítěte, ředitel školy je podle ust. § 22 odst. 3 písm. b) školského zákona vyzve, aby se osobně zúčastnil projednání této záležitosti. Zákonní zástupci jsou povinni se tohoto projednání zúčastnit. Na tomto projednání škola podrobně a citlivě informuje zákonné zástupce o jejich právech a povinnostech, o tom, že se postupuje v nejlepším zájmu dítěte a o dalších nezbytných skutečnostech, jako je například možnost návštěvy školského poradenského zařízení (dále jen „ŠPZ“).

III.

Zapojení školského poradenského zařízení

1. V souladu s § 1 odst. 5 vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, vydává ŠPZ na základě vyšetření dítěte tzv. „doporučení“. Doporučení ŠPZ se vydávají a podpůrná opatření se poskytují vždy v nejlepším zájmu dítěte, za účelem zajištění jeho práva na vzdělávání odpovídajícího jeho speciálním vzdělávacím potřebám a možnostem podle ust. § 16 odst. 6 školského zákona. Pokud zákonní zástupci odmítají spolupracovat se školou nebo ŠPZ, a to i přesto, že je k naplnění jeho speciálních vzdělávacích potřeb nezbytné využití podpůrných opatření, znemožňují tím naplnění práva dítěte na vzdělávání a neplní své povinnosti plynoucí z rodičovské odpovědnosti.
2. Neochota se školou spolupracovat se může projevit i tím, že zákonný zástupce z nějakého důvodu navzdory doporučení učitele nebo ředitele odmítne dítě nechat vyšetřit v pedagogicko-psychologické poradně. Pro nastavení podpůrných opatření i pro zařazení dítěte/žáka/studenta podle § 16 odst. 9 školského zákona je přitom doporučení poradny nezbytné, neboť vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami by nemohlo probíhat s využitím podpůrných opatření. V takovém případě počítá ust. § 16a odst. 4 školského zákona ve znění účinném od 1. 9. 2016 s možností uložit žáku nebo zákonnému zástupci využití poradenské pomoci na základě rozhodnutí orgánu veřejné moci. Tímto orgánem může být nejenom soud, vykonávající tzv. „péči soudu o nezletilé“ podle zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ale i orgán sociálně-právní ochrany dětí (§ 12 odst. 1 písm. a) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZSPOD“). Povinnost absolvovat vyšetření je tak možné uložit nejen dítěti, jehož zákonný zástupce s vyšetřením nesouhlasí, ale i samotnému zákonnému zástupci. Takový postup je vhodné uplatnit především za předpokladu, že zákonný zástupce své rozhodnutí nesvolit k uzpůsobení vzdělávání žáka se speciálními vzdělávacími potřebami pravděpodobně zakládá na racionálně neopodstatnitelných důvodech. Vydané doporučení se poté rozešle orgánu veřejné moci, který vyšetření nařídil, příp. orgánu sociálně-právní ochrany dětí, jestliže o to požádal (citovaný § 16a odst. 4).
3. S ohledem na princip subsidiarity je nutné trvat na tom, aby školy vynaložily náležité úsilí v řešení problému ještě na úrovni školy, využívaly co nejmírnější opatření, a na ostatní orgány se obracely až tehdy, nemohla-li být situace vyřešena méně invazivním způsobem.
4. V případě trvající nespolupráce ze strany zákonných zástupců jsou školy a školská zařízení podle ust. § 10 odst. 4 ZSPOD, povinna oznámit obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností skutečnosti, které nasvědčují tomu, že jde o děti uvedené v ust. § 6 ZSPOD, tj. o děti rodičů neplnících povinnosti plynoucí z rodičovské odpovědnosti (ať už tím, že i přes vyzvání nevyužili poradenskou pomoc, anebo tím, že navzdory doporučení školského poradenského zařízení jednali v rozporu se zájmem dítěte).

IV.

Zapojení orgánu sociálně-právní ochrany dětí

1. Obecní úřad obce s rozšířenou působností (resp. orgán sociálně-právní ochrany dětí) působí na rodiče, aby plnili povinnosti vyplývající z rodičovské odpovědnosti (§ 10 odst. 1 písm. b) ZSPOD). K tomu jim poskytuje i poradenskou pomoc podle § 11 ZSPOD. Pokud se ani takto nepodaří nastalou situaci vyřešit, může se zapojit soud.
2. Pokud selžou nástroje uvedené výše, které má v dispozici škola nebo školské poradenské zařízení, a současně rodič – zákonný zástupce nejedná v souladu s nejlepším zájmem dítěte, je nezbytné předně kontaktovat OSPOD.

V.

Zapojení soudu

V.1 Úkoly soudu při péči o nezletilé – vhodná opatření a nařízení vyšetření

1. Ve věcech rodičovské odpovědnosti rozhoduje soud podle § 466 an. zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních. Předtím, než rozhodne o nařízení předběžného opatření (V.2) nebo o omezení rodičovské odpovědnosti a jmenování opatrovníka (V.3), musí soud v zájmu ochrany dítěte usilovat v první řadě o řádné plnění povinností při péči o nezletilého (§ 474 odst. 2 zákona) a za tímto účelem vyřizuje podněty a upozornění fyzických a právnických osob stran péče o nezletilého a činí vhodná opatření (§ 474 odst. 2 zákona). O vhodnosti a účelnosti navržených nebo zamýšlených opatření soud zpravidla zjistí názor orgánu vykonávajícího sociálně-právní ochranu dětí, který je obeznámen s poměry (§ 474 odst. 3 zákona).
2. Jako nejmírnější vhodné opatření slouží soudu napomenutí. V něm rodiče – zákonného zástupce zpravidla upozorní na nutnost ochrany zájmu dítěte na adekvátním vzdělávání, na praxi zařazování dětí s předmětným typem znevýhodnění do speciální školy, třídy, oddělení nebo studijní skupiny a na možnost uložení závažnějších výchovných opatření, pokud by rodič nadále jednal v rozporu se zájmem dítěte.
3. Uzná-li to soud v konkrétní situaci za vhodné, může na základě § 474 odst. 2 zákona o zvláštních řízeních soudních nařídit, aby bylo dítě vyšetřeno školským poradenským zařízením, a to i tehdy, jestliže o to zákonný zástupce dítěte nepožádal. Školské poradenské zařízení má pak povinnost o svých zjištěních soud informovat (§ 16a odst. 4 školského zákona ve znění účinném od 1. 9. 2016).

V.2 Předběžné opatření podle zákona o zvláštních řízeních soudních

1. Podle § 16 odst. 1 ZSPOD platí, že „ocitne-li se dítě ve stavu nedostatku řádné péče anebo je-li život dítěte, jeho normální vývoj nebo jeho jiný důležitý zájem vážně ohrožen nebo narušen, je obecní úřad obce s rozšířenou působností povinen podat neprodleně návrh soudu na vydání předběžného opatření.“
2. Podle § 924 občanského zákoníku „ocitne-li se dítě ve stavu nedostatku řádné péče bez ohledu na to, zda tu je či není osoba, která má právo o ně pečovat, anebo je-li život dítěte, jeho normální vývoj nebo jeho jiný důležitý zájem vážně ohrožen nebo byl-li narušen, soud upraví předběžně poměry dítěte na nezbytně nutnou dobu; rozhodnutí soudu nepřekáží, pokud dítě není řádně zastoupeno“.
3. V případech, kdy zákonný zástupce nejedná v zájmu dítěte toliko z toho důvodu, že odmítá dát souhlas k určité formě vzdělávání, není důvod pro použití § 924 občanského zákoníku. Jeho užití lze odůvodnit jedině takovými závažnými porušeními rodičovské odpovědnosti, které zákon v § 924 předpokládá. Život dítěte, jeho normální vývoj ani jeho jiný důležitý zájem totiž většinou není vážně ohrožen ani narušen. Nakonec ani použití předběžného opatření se s ohledem na jeho funkci (§ 74 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů („OSŘ“), dále viz § 452 odst. 2 věta druhá, lhůtu podle § 456 a dobu podle § 459 odst. 1 a § 460 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění zákona č. 87/2015 Sb. (dále jen „zákon č. 292/2013 Sb.“)) nejeví pro situaci chybějícího projevu vůle, kdy je potřeba trvalé úpravy právního postavení dítěte, jako vhodné.

V.3 Předběžné opatření podle občanského soudního řádu

1. Kromě předběžného opatření podle § 452 zákona o zvláštních řízeních soudních, je v řízení ve věcech péče soudu o nezletilé také možnost vydat předběžné opatření podle § 74 a násl. OSŘ. Podle § 74 odst. 1 OSŘ platí, že před zahájením řízení může předseda senátu nařídit předběžné opatření, je-li třeba, aby zatímně byly upraveny poměry účastníků, nebo je-li obava, že by výkon soudního rozhodnutí byl ohrožen. Návrh na nařízení předběžného opatření podle § 76 odst. 2 OSŘ bude zpravidla součástí návrhu na zahájení řízení, může být podán i před zahájením řízení a dále § 102 OSŘ připouští vydání předběžného opatření i po zahájení řízení.
2. Řízení podle § 466 písm. e) zákona o zvláštních řízeních soudních lze zahájit i bez návrhu (viz § 13 ve spojení s § 468 odst. 1 a 2 zákona *a contrario*) a stejně tak lze rozhodnout bez návrhu o nařízení předběžného opatření. Soud řízení zahájí bezodkladně poté, co se dozví o skutečnostech rozhodných pro vedení řízení podle zákona o zvláštních řízeních soudních (§ 13 věta druhá zákona). Soud se o těchto skutečnostech zpravidla dozví z iniciativy ředitele školy, který může podat soudu podnět směřující právě k nařízení předběžného opatření.
3. Soud ve výroku usnesení o předběžném opatření určí školu nebo třídu, v níž bude dítě vykonávat povinnou školní docházku, než bude meritorně rozhodnuto (k přípustnosti tohoto určovacího petitu srov. usnesení Ústavního soudu ČR z 6. října 2015, sp. zn. III. ÚS 2467/15). Shodně může soud také nařídit zákonnému zástupci, aby se zdržel jednání, které je v rozporu se zájmem dítěte, tedy například odvolat žádost či souhlas.

V.4 Jmenování opatrovníka

1. Obecní úřad obce s rozšířenou působností je podle § 14 odst. 1 písm. b) ZSPOD oprávněn podat soudu návrh na omezení rodičovské odpovědnosti nebo jejího výkonu. Soud bude v řízení postupovat podle ust. § 466 a následujících zákona č. 292/2013 Sb.
2. Omezení či pozastavení výkonu rodičovské odpovědnosti je bezpochyby vážný zásah do ústavního práva na rodinný život a je možné je užívat jen ve zvlášť odůvodněných případech. Jak konstatoval Nejvyšší soud, *„opatření, která lze ve vztahu k rodičovské odpovědnosti přijmout, jsou přitom odstupňována hierarchicky s přihlédnutím k tomu, zda mají sankční povahu (omezení či zbavení rodičovské odpovědnosti), či nesankční (pozastavení rodičovské odpovědnosti). I v takové situaci, kdy je dán zájem dítěte na úpravě již nastolených rodinných vztahů, je třeba při výběru konkrétního opatření představujícího zásah do práva na rodinný život zvažovat jeho přiměřenost. Lze-li legitimního cíle dosáhnout mírnějšími prostředky, než jaké jsou některým z účastníků navrhovány, pak je na místě zvažovat tento mírnější zásah (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2012, sp. zn. 30 Cdo 1686/2011).“* Podle Nejvyššího soudu se na těchto pravidlech s účinností nového občanského zákoníku nic nezměnilo (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. prosince 2014, sp. zn. 30 Cdo 3361/2014).
3. S rozhodnutím o omezení rodičovské odpovědnosti nebo jejího výkonu soud stanoví dítěti opatrovníka podle § 878 odst. 3 občanského zákoníku.
4. Další možností je také, že soud jmenuje dítěti opatrovníka v případech, kdy zákonný zástupce dítěte dostatečně nehájí jeho zájmy (§ 943). Tohoto opatrovníka je možné jmenovat právě v případech, kdy rodič – zákonný zástupce nejedná v souladu se zájmem dítěte, tedy brání řádnému vzdělávání. V takovém případě může škola nebo i školské poradenské zařízení podat podnět k zahájení řízení o jmenování opatrovníka.

5. Opatrovník poté poskytne škole nezbytnou součinnost k naplnění práva dítěte na vzdělávání. O jmenování opatrovníka může soud rozhodnout i bez návrhu. Je povinen přihlídnout ke stanovisku rodičů – zákonných zástupců, dítěte, příp. i dalších osob.
6. Ve výroku usnesení soud určí rozsah práva a povinností opatrovníka (§ 945 občanského zákoníku), přičemž z pravidla se tato práva a povinnosti omezí pouze na záležitosti týkající se vzdělávání žáka, a to s ohledem na § 947 občanského zákoníku, který připouští, že opatrovník může být jmenován jen za účelem určitého právního jednání, čímž se opatrovník odlišuje např. od poručníka.

1.5. Vzdělávání žáků mimořádně nadaných

- (1) Mimořádně nadaným žákem se pro účely této vyhlášky rozumí jedinec, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých rozumových oblastech, pohybových, uměleckých a sociálních dovednostech.
- (2) Zjišťování mimořádného nadání žáka provádí školské poradenské zařízení.
- (3) Pro mimořádně nadané žáky může ředitel školy vytvářet skupiny, ve kterých se vzdělávají žáci stejných nebo různých ročníků v některých předmětech.

Individuální vzdělávací plán pro nadané žáky

- (1) Vzdělávání mimořádně nadaných žáků se může uskutečňovat podle individuálního vzdělávacího plánu, který vychází ze školního vzdělávacího programu příslušné školy, závěrů psychologického vyšetření a vyjádření zákonného zástupce žáka nebo zletilého žáka. Je závazným dokumentem pro zajištění vzdělávacích potřeb mimořádně nadaného žáka.
- (2) Individuální vzdělávací plán je součástí dokumentace žáka.
- (3) Individuální vzdělávací plán obsahuje:
 - a) závěry psychologických vyšetření, která blíže popisují oblast, typ a rozsah nadání a vzdělávací potřeby mimořádně nadaného žáka, případně vyjádření registrujícího praktického lékaře pro děti a dorost,
 - b) údaje o způsobu poskytování individuální pedagogické nebo psychologické péče mimořádně nadanému žákovi,
 - c) vzdělávací model pro mimořádně nadaného žáka, časové a obsahové rozvržení učiva, volbu pedagogických postupů, způsob zadávání a plnění úkolů, způsob hodnocení, úpravu zkoušek,
 - d) seznam doporučených učebních pomůcek, učebnic a materiálů,
 - e) určení pedagogického pracovníka školského poradenského zařízení, se kterým bude škola spolupracovat při zajišťování péče o mimořádně nadaného žáka,
 - f) personální zajištění úprav a průběhu vzdělávání mimořádně nadaného žáka,
 - g) určení pedagogického pracovníka školy pro sledování průběhu vzdělávání mimořádně nadaného žáka a pro zajištění spolupráce se školským poradenským zařízením,

- h) předpokládanou potřebu navýšení finančních prostředků nad rámec prostředků státního rozpočtu poskytovaných podle zvláštního právního předpisu9).
- (4) Individuální vzdělávací plán je vypracován po nástupu mimořádně nadaného žáka do školy, nejpozději však do 3 měsíců po zjištění jeho mimořádného nadání. Individuální vzdělávací plán může být doplňován a upravován v průběhu školního roku.
 - (5) Za zpracování individuálního vzdělávacího plánu odpovídá ředitel školy. Individuální vzdělávací plán se vypracovává ve spolupráci se školským poradenským zařízením a zákonným zástupcem žáka nebo zletilým žákem.
 - (6) Ředitel školy seznámí s individuálním vzdělávacím plánem zákonného zástupce žáka nebo zletilého žáka, který tuto skutečnost potvrdí svým podpisem.
 - (7) Určený pedagogický pracovník školy sleduje průběh vzdělávání mimořádně nadaného žáka a poskytuje společně se školským poradenským zařízením podporu žákovi i jeho zákonným zástupcům.

Přerazení do vyššího ročníku

- (1) Ředitel školy může přeradit mimořádně nadaného žáka do vyššího ročníku bez absolvování předchozího ročníku na základě zkoušky před komisí, kterou jmenuje ředitel školy.
- (2) Komise je nejméně tříčlenná a tvoří ji vždy:
 - a) předseda, kterým je zpravidla ředitel školy nebo jím pověřený učitel,
 - b) zkoušející učitel, jímž je vyučující předmětu dané vzdělávací oblasti, v prvním až pátém ročníku základního vzdělávání vyučující daného ročníku,
 - c) přísedící, kterým je učitel vyučující předmětu dané vzdělávací oblasti.
- (3) Termín konání zkoušky stanoví ředitel školy v dohodě se zákonným zástupcem žáka nebo se zletilým žákem. Není-li možné žáka ze závažných důvodů ve stanoveném termínu přezkoušet, stanoví ředitel školy náhradní termín zkoušky.
- (4) Žák může v 1 dni skládat jen 1 zkoušku.
- (5) Ředitel školy stanoví obsah, formu a časové rozložení zkoušky s ohledem na věk žáka. Zkouška ověřuje vědomosti a dovednosti umožňující žákovi plynulý přechod do vyššího ročníku a je zaměřena na jednotlivý předmět nebo vzdělávací oblast.
- (6) Výsledek zkoušky určí komise hlasováním. V případě rovnosti hlasů rozhodne hlas předsedy.
- (7) O zkoušce se pořizuje protokol, který je součástí dokumentace žáka.
- (8) Ředitel školy sdělí výsledek zkoušky prokazatelným způsobem zákonnému zástupci žáka nebo zletilému žákovi.
- (9) Za neabsolvovaný ročník nebude žákovi vydáno vysvědčení. V následujících vysvědčeních se na zadní straně uvede, které ročníky žák neabsolvoval.

2. Popis a vymezení rozsahu činností pedagogických pracovníků

2.1. Standardní činnosti výchovného poradce

I. Poradenské činnosti:

1. Kariérové poradenství a poradenská pomoc při rozhodování o další vzdělávací a profesní cestě žáků, tj. zejména:
 - a) koordinace mezi hlavními oblastmi kariérového poradenství – kariérovým vzděláváním a diagnosticko-poradenskými činnostmi zaměřenými k volbě vzdělávací cesty žáka,
 - b) základní skupinová šetření k volbě povolání, administrace, zpracování a interpretace zájmových dotazníků v rámci vlastní odborné kompetence a analýzy preferencí v oblasti volby povolání žáků,
 - c) individuální šetření k volbě povolání a individuální poradenství v této oblasti ve spolupráci s třídním učitelem,
 - d) poradenství zákonným zástupcům s ohledem na očekávání a předpoklady žáků ve spolupráci s třídním učitelem,
 - e) spolupráce se školskými poradenskými zařízeními a středisky výchovné péče při zajišťování poradenských služeb přesahujících kompetence školy,
 - f) zajišťování skupinových návštěv žáků školy v informačních poradenských střediscích krajských poboček Úřadu práce České republiky a poskytování informací žákům a zákonným zástupcům o možnosti individuálního využití informačních služeb těchto středisek,
 - g) poskytování služeb kariérového poradenství žákům cizincům se zřetelem k jejich speciálním vzdělávacím potřebám.
2. Vyhledávání a orientační šetření žáků, jejichž vývoj a vzdělávání vyžadují zvláštní pozornost a příprava návrhů na další péči o tyto žáky, včetně spolupráce na přípravě, kontrole a evidenci plánu pedagogické podpory pro žáky s potřebou podpůrného opatření v 1. stupni.
3. Zprostředkování vstupní a průběžné diagnostiky speciálních vzdělávacích potřeb mimořádného nadání a intervenčních činností pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami nebo mimořádně nadané žáky ve školských poradenských zařízeních.
4. Spolupráce se školskými poradenskými zařízeními při zajišťování podpůrných opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a intervenčních činností pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.
5. Příprava podmínek pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve škole, koordinace poskytování poradenských služeb těmto žákům školou a školskými poradenskými zařízeními a koordinace vzdělávacích opatření u těchto žáků.
6. Poskytování služeb kariérového poradenství pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a zejména pro žáky uvedené v § 16 odst. 9 školského zákona.

II. Metodické a informační činnosti

1. Metodická pomoc pedagogickým pracovníkům školy:
 - a) v otázkách kariérového rozhodování žáků,
 - b) s přípravou a vyhodnocováním plánu pedagogické podpory,
 - c) s naplňováním podpůrných opatření ve vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami,
 - d) s tvorbou a vyhodnocováním individuálních vzdělávacích plánů,
 - e) v práci s nadanými a mimořádně nadanými žáky.
2. Zprostředkování nových metod pedagogické diagnostiky a intervence pedagogickým pracovníkům školy.
3. Metodická pomoc pedagogickým pracovníkům školy v otázkách kariérového rozhodování žáků, integrace, individuálních vzdělávacích plánů, práce s nadanými žáky apod.
4. Předávání odborných informací z oblasti kariérového poradenství a péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami pedagogickým pracovníkům školy.
5. Poskytování informací o činnosti školy, školských a dalších poradenských zařízení v regionu, o jejich zaměření, kompetencích a o možnostech využívání jejich služeb žákům a jejich zákonným zástupcům.
6. Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči dalších poradenských zařízení a jejich zajištění v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů.
7. Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti výchovného poradce, navržená a realizovaná opatření.

2.2. Standardní činnosti školního metodika prevence

I. Metodické a koordinační činnosti

1. Koordinace tvorby, kontrola, evaluace a participace při realizaci školního preventivního programu.
2. Koordinace a participace na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, rasismu a xenofobie, prekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších projevů rizikového chování.
3. Metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování. Vyhledávání a nastavení vhodné podpory směřující k odstranění rizikového chování.
4. Koordinace vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování.
5. Individuální a skupinová práce se žáky a studenty s obtížemi v adaptaci, se sociálně-vztahovými problémy, s rizikovým chováním a problémy, které negativně ovlivňují jejich vzdělávání.
6. Koordinace přípravy a realizace aktivit zaměřených na zapojování multikulturních prvků do vzdělávacího procesu a na integraci žáků/cizinců; prioritou v rámci tohoto procesu je prevence rasismu, xenofobie a dalších jevů, které souvisejí s přijímáním odlišnosti.

7. Koordinace spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence rizikového chování, s metodikem preventivních aktivit v poradně a s poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými, a dalšími odbornými pracovišti, zařízeními a institucemi, které působí v oblasti prevence rizikového chování.
8. Kontaktování odpovídajícího odborného pracoviště a participace na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu rizikového chování.
9. Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči specializovaných poradenských zařízení v rámci prevence rizikového chování v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů.
10. Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence, navržená a realizovaná opatření.

II. Informační činnosti

1. Zajišťování a předávání odborných informací o problematice rizikového chování, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy.
2. Prezentace výsledků preventivní práce školy, získávání nových odborných informací a zkušeností.
3. Vedení a průběžné aktualizování databáze spolupracovníků školy pro oblast prevence rizikového chování, zejména orgánů státní správy a samosprávy, středisek výchovné péče, poskytovatelů sociálních služeb, zdravotnických zařízení, Policie České republiky, orgánů sociálně-právní ochrany dětí, nestátních organizací působících v oblasti prevence, center krizové intervence a dalších zařízení, institucí a jednotlivých odborníků.
4. Předávání informací a zpráv o realizovaných preventivních programech zákonným zástupcům, pedagogickým pracovníkům školy a školskému poradenskému zařízení.
5. Vedení dokumentace, evidence a administrativa související se standardními činnostmi v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů a předávání informací o realizovaných preventivních programech školy pro potřeby zpracování analýz, statistik a krajských plánů prevence.

III. Poradenské činnosti

1. Vyhledávání a orientační šetření žáků s rizikem či projevy rizikového chování; poskytování poradenských služeb těmto žákům a jejich zákonným zástupcům, případně zajišťování péče odpovídajícího odborného pracoviště ve spolupráci s třídními učiteli.
2. Spolupráce s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje rizikového chování u jednotlivých žáků a tříd a participace na sledování úrovně rizikových faktorů, které jsou významné pro rozvoj rizikového chování ve škole.
3. Příprava podmínek pro integraci žáků se specifickými poruchami chování ve škole a koordinace poskytování poradenských a preventivních služeb těmto žákům školou a specializovanými školskými zařízeními.

3. Školní poradenské pracoviště na OA T.G.M.

Školní poradenské pracoviště spadá do oblasti poradenských služeb ve škole. Slouží k poskytování poradenských a konzultačních služeb pro žáky, jejich zákonné zástupce a pedagogy. Pracoviště je zřízeno tak, aby umožňovalo důvěrnost jednání a aby byla zaručena ochrana osobních dat klientů.

Za poskytování poradenských služeb na škole zodpovídá ředitel školy, případně jím pověřený zástupce ředitele. Vedení školy se podílí společně s ostatními pracovníky na vytvoření Programu školního poradenského pracoviště, na zabezpečování pedagogicko-psychologického poradenství poskytovaného ve škole, klade důraz na vzájemnou informovanost, spolupráci a dodržování etického kodexu školních poradenských pracovníků.

Odbornou a metodickou podporu poradenským pracovníkům ve škole poskytují pedagogicko-psychologická poradna, speciálně pedagogická centra a střediska výchovné péče.

Poradenské služby ve škole jsou zajišťovány výchovným poradcem, školním metodikem prevence, školními speciálními pedagogy, případně školním psychologem.

V naší škole jsou zajišťovány poradenské služby v rozsahu odpovídajícím počtu a vzdělávacím potřebám žáků školy zaměřené zejména na:

- a) poskytování podpůrných opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami,
- b) sledování a vyhodnocování účinnosti zvolených podpůrných opatření,
- c) prevenci školní neúspěšnosti,
- d) kariérové poradenství spojující vzdělávací, informační a poradenskou podporu k vhodné volbě vzdělávací cesty a pozdějšímu profesnímu uplatnění,
- e) podporu vzdělávání a sociálního začleňování žáků z odlišného kulturního prostředí a s odlišnými životními podmínkami,
- f) podporu vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných,
- g) průběžnou a dlouhodobou péči o žáky s výchovnými či vzdělávacími obtížemi a vytváření příznivého sociálního klimatu pro přijímání kulturních a jiných odlišností ve škole a školském zařízení,
- h) včasnou intervenci při aktuálních problémech u jednotlivých žáků a třídních kolektivů,
- i) předcházení všem formám rizikového chování včetně různých forem šikany a diskriminace,
- j) průběžné vyhodnocování účinnosti preventivních programů uskutečňovaných školou,
- k) metodickou podporu učitelům při použití psychologických a speciálně pedagogických postupů ve vzdělávací činnosti školy,
- l) spolupráci a komunikaci mezi školou a zákonnými zástupci,
- m) spolupráci školy při poskytování poradenských služeb se školskými poradenskými zařízeními.

3.1. Pracovníci školního poradenského pracoviště

Činnost školního poradenského pracoviště je na naší škole zajištěna výchovnou poradkyní a školním metodikem prevence.

Výchovný poradce: Mgr. Zuzana Martincová

Konzultační hodiny: čtvrtek 8:00 – 8.55

V případě potřeby ihned, telefonicky je možná domluva jiné doby.

e-mail: zu.martincova@oakostelec.cz

Metodik prevence: Mgr. Jaroslav Tměj

Konzultační hodiny: čtvrtek 9:00 – 9:45

V případě potřeby ihned, telefonicky je možná domluva jiné doby.

e-mail: tmej@oakostelec.cz

3.2. Plán práce výchovného poradce na školní rok 2018/19

V OBLASTI VÝCHOVNÉ A PREVENTIVNÍ ČINNOSTI PRŮBĚŽNĚ:

- vést dokumentaci VP
- vést evidenci žáků s různými omezeními ve vzdělávacím procesu, údaje průběžně zapisovat do matriky v programu Bakaláři
- realizovat konzultace se studenty a rodiči dle potřeby
- hodnotit a aktualizovat IVP pro studenty, které mají na IVP nárok
- vést evidence žáků uvolněných z TEV na intranetu školy
- spolupracovat se školním parlamentem
- aktualizovat nástěnku VP

DÁLE V PRŮBĚHU ŠKOLNÍHO ROKU:

srpen

- připravit plán práce VP, aktualizovat program školního poradenského pracoviště
- podat vstupní informace pro nově nastupující učitele na pedagogické radě
- dokončit ve spolupráci s metodikem prevence přípravu adaptačního kurzu „Vítej mezi námi“
- založit a aktualizovat evidenci žáků s různými omezeními ve vzdělávacím procesu
- vytvořit IVP pro studenty, které na ně mají nárok
- kontaktovat okresní koordinátorku a domluvit preventivní aktivity na tento školní rok

září

- seznámit pedagogický sbor s plánem práce VP
- seznámit pedagogický sbor s evidencí žáků s různými omezeními ve vzdělávacím procesu
- aktualizovat informace o výchovném poradenství na webových stránkách školy
- realizovat adaptační kurz „Vítej mezi námi“ (3. – 5. 9. 2018), představit se nově nastupujícím žákům, informovat o výchovném poradenství na škole

říjen

- zúčastnit se celostátního setkání výchovných poradců v Brně (4. 10. 2018 – 5. 10. 2018)
- účastnit se expozice školy na Výstavě škol v Rychnově nad Kněžnou (5. 10. 2018 - 6. 10. 2018)
- předat základní informace ohledně podání přihlášek na vysoké školy studentům čtvrtých

- ročníků
- realizovat exkurzi žáků na veletrh pomaturitního vzdělávání Gaudeamus Brno (23. 10. 2018 - 26. 10. 2018)
- přihlášky na VŠ uměleckého zaměření

listopad

- přehled VŠ pro studenty 4. ročníku – objednávky UN
- realizovat návštěvy na třídních schůzkách 9. tříd ZŠ dle požadavků školy

prosinec

- informace o průběhu činností souvisejících s přihláškami na VŠ
- realizovat přednášku pro 4. ročníky o studiu na VŠ

leden

- pomoc studentům při odesílání přihlášek na VŠ
- realizovat návštěvy na třídních schůzkách 9. tříd ZŠ dle požadavků školy

únor

- poskytovat průběžné informace o pomaturitním studiu
- ověřování údajů na přihláškách na VŠ
- realizovat návštěvy na třídních schůzkách 9. tříd ZŠ dle požadavků školy

březen

- poskytovat průběžné informace o pomaturitním studiu
- ověřování údajů na přihláškách na VOŠ

duben

- poskytovat průběžné informace o pomaturitním studiu
- ověřování údajů na přihláškách na VOŠ
- připomenout studentům s nárokem na PUP (3. ročník) vyšetření v PPP + ve spolupráci s učiteli jazyků připravit dotazník pro PPP

květen

- poskytovat průběžné informace o pomaturitním studiu
- realizovat burzu učebnic čtvrtých ročníků dle zájmu žáků

červen

- zhodnotit IVP a podpůrná opatření žáků se specifickými potřebami ve vzdělávání
- podílet se na vyřazování absolventů
- zpracovat zprávu o plnění plánu práce

4. Školní program prevence rizikového chování

OBCHODNÍ AKADEMIE
T. G. Masaryka

Kostelec nad Orlicí, Komenského 522

Školní program prevence rizikového chování na školní rok 2018-2019

Zpracoval: Mgr. Jaroslav Tměj
Garant: Mgr. Václav Pavelka
Realizace: Mgr. Jaroslav Tměj a další určení pedagogové

OBSAH PROGRAMU

- 1. Úvod, východiska školního preventivního programu**
- 2. Charakteristika školy**
- 3. Školní poradenské pracoviště**
- 4. Cíle programu**
 - 4.1 Dlouhodobé cíle**
 - 4.2 Krátkodobé cíle**
- 5. Charakteristika cílových skupin**
 - 5.1 Studenti školy**
 - 5.2 Učitelé**
 - 5.3 Rodiče**
- 6. Prevence rizikového chování ve výuce v rámci školních vzdělávacích programů**
- 7. Plán aktivit pro školní rok 2017-2018**
 - 7.1 Aktivity pro žáky**
 - 7.2 Vzdělávání učitelů**
 - 7.3 Spolupráce s rodiči**
 - 7.4 Spolupráce s dalšími organizacemi**
- 8. Nespecifická primární prevence**
- 9. Strategie předcházení školní neúspěšnosti**
 - 9.1 Příčiny školní neúspěšnosti**
 - 9.2 Řešení školní neúspěšnosti**
 - 9.3 Postup při řešení školní neúspěšnosti**
- 10. Hodnocení aktivit**
- 11. Kontaktní adresy**
- 12. Závěr**

Přílohy

1. Postup školy v případě výskytu zneužívání návykových látek ve škole
2. Postup školy v případě podezření na šikanu

1. Úvod

Pro období, které právě prožíváme, jsou typické rychlé, někdy až převratné změny, které často souvisejí s posunem naší země mezi vyspělé evropské státy. Zároveň nás staví i před mnohé zátěžové situace a negativní skutečnosti. Výrazně se změnil životní styl i tempo života převážné části naší společnosti. Můžeme konstatovat, že především drogová problematika stále narůstá a začíná být celospolečenským problémem. S novými prvky se musí vyrovnávat nejen dospělí, ale především mladá generace. Drogy a jiné sociálně negativní jevy se začínají dotýkat již dětí, které navštěvují základní školu. Jsou naše děti připraveny řešit problémy, které jim přináší každodenní život? Jsou schopny čelit negativním vlivům okolí? Jsou dostatečně vybaveny obrannými mechanismy?

Pedagogové spolu s rodiči a dalšími subjekty ve výchovném působení v současné době musí ve společnosti počítat s existencí nežádoucích jevů, tzv. rizikového chování, a společně pak vyvíjet aktivity směřující k jejich prevenci.

Proto se naše škola rozhodla připravit a realizovat komplexní program primární prevence sociálně patologických jevů, který se zaměřuje na prevenci:

- drogových závislostí, alkoholismu a kouření,
- kriminality a delikvence,
- virtuálních drog (počítače, televize a video),
- poruch příjmu potravy (mentální bulimie, mentální anorexie),
- patologického hráčství (gambling),
- záškoláctví,
- šikanování, vandalismu aj. forem násilného chování,
- týrání a zneužívání dětí, včetně komerčního sexuálního zneužívání,
- xenofobie, rasismu, intolerance a antisemitismu aj.

Školní preventivní program jako základní nástroj prevence rizikového chování vychází především z následujících právních norem:

- [Zákon č. 561 ze dne 24. září 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání \(školský zákon\) v platném znění](#)
- Zákon [563/2004 Sb. o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů](#)
- [Zákon č. 65/2017 Sb.](#) o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek
- Vyhláška č. 72/2005 Sb. v platném znění podle vyhlášky č. 116/2011 Sb., kterou se mění vyhláška o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- Školní vzdělávací program Obchodní akademie 63-41-M/02
- Školní vzdělávací program Ekonomické lyceum 78-42-M/02
- Školní vzdělávací program Informatika v ekonomice se zaměřením na podnikání pro obor Informační technologie 18-20-M/01
- Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování ve školách a školských zařízeních, čj. **MŠMT-21149/2016**
- Metodický pokyn – Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policí ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané čj. 25884/2003-24

- Koncepce školské primární prevence rizikového chování dětí a mládeže Královéhradeckého kraje na období 2014-2018

2. Charakteristika školy

Obchodní akademie T. G. Masaryka v Kostelci nad Orlicí (sídlo školy: Kostelec nad Orlicí, Komenského 522, IČ 60884711) je střední odbornou školou s kapacitou 460 žáků, na škole nyní studuje 294 žáků. Je zřízena formou příspěvkové organizace, zřizovatelem je Zastupitelstvo Královéhradeckého kraje. Škola je zařazena do sítě škol na základě Rozhodnutí o zařazení do sítě

škol s účinností od 1. 9. 2003, č. j. 29 617/02-21.

Ve škole je zřízena školská rada v tomto složení: Ing. Karel Janeček a Mgr. Věra Žižková za Královéhradecký kraj, Josef Hlaváček a Ing. Eva Hynková – zástupci rodičů, Ing. Jan Hostinský a PaedDr. František Dosedla – zástupci učitelů. Předsedou školské rady je Ing. Jan Hostinský.

Ve škole působí Asociace školních sportovních klubů a občanské sdružení KVAKY (Kostelecké volnočasové aktivity), které založil kolektiv učitelů školy.

Vzdělávání a získávání jednotlivých kompetencí žáků školy vychází ze školních vzdělávacích programů a z dlouhodobého záměru rozvoje vzdělávací soustavy Královéhradeckého kraje. Vyučovány jsou 3 studijní obory - Obchodní akademie, Ekonomické lyceum a Informační technologie s názvem ŠVP Informatika v ekonomice. V uvedených studijních oborech škola vychovává středoškolsky vzdělané absolventy se všeobecným i odborným vzděláním. Vedle výchovně vzdělávacího procesu škola věnuje pozornost komplexnímu působení na osobnost žáka, na jeho schopnost stanovit si hodnotový žebříček, rozvíjet životní styl - osobní záliby, kulturní činnost, pohybovou a sportovní činnost. Škola bude nabízet studentům jak další vzdělávací aktivity, tak i možnost účastnit se mimoškolních aktivit, mezinárodních projektů, spolupráce s partnerskými školami v zahraničí a získávání certifikátů, např. ECDL a jazykových.

3. Školní poradenské pracoviště

Školní poradenské pracoviště poskytuje žákům, studentům, jejich zákonným zástupcům i pedagogům poradenské služby a konzultace zaměřené na prevenci a řešení rizikového chování, na péči o žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami, na zkvalitňování sociálního klimatu školy.

Činnost školního poradenského pracoviště zajišťují na základě pověření ředitelem školy:

a) Výchovná poradkyně Mgr. Zuzana Martincová – v její náplni práce je mimo jiné poradenská činnost v oblasti volby povolání, poradenská činnost při řešení výchovných a výukových obtíží, evidence a řešení stížností a připomínek ze schránky důvěry, organizační zajištění a účast na prezentační výstavě v Rychnově nad Kněžnou atd. Zároveň konzultuje jednotlivé případy i s ostatními vyučujícími či s vedením školy. Velkou výhodou je, že pro svoji práci má k dispozici samostatnou poradenskou místnost.

Konzultační hodiny

čtvrtek 8:00 – 9:55

nebo dle osobní dohody

b) Školní metodik prevence rizikového chování Mgr. Jaroslav Tměj

Náplň práce školního metodika prevence:

Oblast práce se studenty, žáky a jejich rodiči

- tvorba a kontrola realizace preventivního programu školy,
- poskytování poradenských služeb žákům a jejich zákonným zástupcům,
- účast na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci: záškoláctví, závislosti, násilí, vandalismus a dalších projevů rizikového chování,
- preventivní práce s třídními kolektivy (aktuální nabídka).

Oblast spolupráce s třídními učiteli a dalšími pedagogickými pracovníky

- pomoc třídním učitelům při vyhledávání problémových projevů chování,
- zajišťování a předávání odborných informací o:
 - problematice rizikového chování,
 - nabídkách programů a projektů,
 - metodách a formách specifické primární prevence.

Oblast spolupráce s dalšími institucemi

- Koordinace spolupráce školy s odbornými pracovišti, které působí v oblasti prevence rizikového chování.

Konzultační hodiny

Čtvrtek 9:00 – 9:45

nebo dle osobní dohody

Tým poradenských pracovníků se schází každý sudý týden ve čtvrtek v 14:00 – 14:30, dále v rámci jednání pedagogické rady, popř. operativně na základě vzájemné dohody.

4. Cíle programu

4.1 Dlouhodobé cíle

Hlavním cílem školního programu je rozvíjet ve škole systém komplexní primární prevence, který umožní předcházet rizikovým jevům v chování žáků a dále umožní rozpoznat a zajistit včasnou intervenci (např. v případech domácího násilí, šikany aj.).

- Velmi důležitým cílovým prvkem bude vést žáky k pocitu zdravého sebevědomí, správnému sebehodnocení, schopnosti stanovit si v životě reálné cíle, k poznávání sebe sama, ke zvládnutí stresu, k dovednostem řešit své problémy bez pomoci léků a jiných návykových látek. K tomuto

cíli bude využito různých metod aktivního sociálního učení, individuálního přístupu k žákům, třídních hodin apod.

- Významným prvkem bude úsilí vytvořit pozitivní atmosféru ve třídách, tzn. vytvářet příznivé sociální, emocionální i pracovní klima založené na účinné motivaci, spolupráci a aktivizujících metodách výuky.
- Nedílnou součástí programu bude také samozřejmě spolupráce s rodiči, zajištění jejich informovanosti. Cílem bude motivovat je pro spolupůsobení v této oblasti, vytvářet důvěru rodičů ke škole a zároveň jim nabídnout možnost poradenství.
- Dalším důležitým prvkem bude protidrogové výchovně vzdělávací působení uplatňované ve škole, které bude zaměřeno na zvyšování odolnosti žáků proti negativnímu působení drog.

4.2 Krátkodobé cíle

- Zajistit realizaci adaptačního kurzu „Vítej mezi námi“ pro žáky 1. ročníků všech tří studijních oborů. Jeho cílem bude zprostředkovat vzájemné poznávání „prváků“ – uskuteční se seznamovací aktivity za přítomnosti třídních učitelů. Při těchto aktivitách dojde k vytváření prvních individuálních i skupinových kontaktů a bude podpořen rozvoj skupinové dynamiky školní třídy.
- Zvýšit informovanost žáků o dopadu nabytí plné trestní odpovědnosti především ve 3. ročnících všech studijních oborů, u žáků oboru Informační technologie zdůraznit rizika při porušování autorských práv.
- Vytvořit důvěryhodné poradenské služby pro žáky, učitele a rodiče, spolupracovat s dostupnými institucemi a organizacemi v oblasti prevence.
- Rozvíjet sociální a personální kompetence žáků využitím práce ve skupinách, při zpracování projektů, např. v rámci soutěž „Ekonomický tým“. Žáci získají možnost naučit se pravidlům práce ve skupině, podílet se na týmové práci a naučí se prezentovat výsledky.
- **Podporovat spolupráci školy a firem a institucí veřejné sféry se zaměřením na využití výsledků odborného vzdělávání v rámci praxe, které je zařazena do 3. ročníku ve výše uvedených studijních oborech.**
- Podporovat iniciativy Školního parlamentu, zajistit volbu členů parlamentu v 1. ročnících, iniciovat spolupráci žáků z různých ročníků, např. při sportovních akcích.
- Vést žáky k odmítání sebepoškozování jako součásti procesu hledání „vlastní životní filozofie“ a stylu, snahy o nonkonformitu, resp. vymezení své identity ve skupině.
- Seznámit učitelský sbor s aktualizovaným Krizovým plánem.
- Spolupracovat s organizacemi města s cílem vytvoření široké nabídky pro smysluplné využití volného času, žáky informovat o možnostech aktivit k účelnému využívání volného času.
- Pokračovat ve využití „schránky důvěry“. Jedná se o formu pomoci těm, kteří buď chtějí zůstat v anonymitě, nebo se ostýchají světit se s problémem přímo. Je umístěna na chodbě ve druhém patře v traktu, kde je kabinet výchovného poradce.

5. Charakteristika cílových skupin

5.1 Studenti školy

Školní preventivní program je zaměřen na věkovou skupinu 15 – 19 let. Jde o velmi náročný věk, kdy dochází k tělesnému i psychickému dozrávání. Dotvářejí se a specifikují jednotlivé složky identity.

Na rozdíl od období puberty adolescent se již cítí dostatečně separován od rodičů a nepociťuje potřebu tuto separaci demonstrativně prezentovat. Samozřejmě přetrvává kritické hodnocení názorů a jednání rodičů, ale nejedná se již o úplné odmítnutí hodnot, které rodiče vyznávají, adolescent pouze potřebuje najít jejich subjektivní smysl. V tomto období se dokonce mohou objevit obavy z úplné separace, mnozí jedinci najednou pocítují nechuť stát se dospělými. V jejich pocitech pak převažují úzkost, nejistota apod. Ke konci tohoto období je dosahováno takové identity, která potvrzuje jedinečnost osobnosti.

V tomto procesu tvorby vlastní identity hrají často nezastupitelnou roli vzory, které jsou adolescenty akceptovatelné, a pak jsou napodobovány. To je nesmírně cenný prvek pro primární prevenci.

„Základem identity je sebepoznání“. To je důležité pro plánování budoucí identity a sociální role. Ovšem v sebepoznání se vlivem dalších charakteristik (zbrkllost, emocionálnost apod.) adolescent může dopouštět chyb. Kvalitu svého „já“ zjišťuje zejména prostřednictvím hodnocení ze strany okolí, které posuzuje jeho chování z hlediska přijatelnosti. Pro vlastní sebeuvědomování je pro jedince v této fázi vývoje důležité subjektivní vědomí příslušnosti k určité skupině či k určitému prostředí. Samozřejmě je to rodina, ale častěji to v tomto období bývají vrstevnické kolektivy. A jde o to, aby se jedinec ztotožnil s takovou skupinou, která neproklamuje ohrožující hodnoty a vzory chování.

V období adolescence se také jedinec stává vnímavějším k problémům lidské existence. Konfrontuje skutečnost se svými hodnotami a představami, a to navíc silně emocionálně. Řeší tedy otázky smyslu života, hledá absolutně platné morální hodnoty. Celé toto období má samozřejmě své mezníky, které zásadně ovlivňují socializaci adolescenta:

- ukončuje povinnou školní docházku,
- dovršuje přípravné profesní období,
- dosahuje plnoletosti nejen z právního hlediska, ale toto období je završeno dosažením dospělosti.

Mnoho charakteristik období adolescence zvyšuje riziko ohrožujícího chování, a tudíž umocňuje potřebu akceptovatelné prevence:

- preference intenzivních prožitků,
- snaha o absolutní řešení, která často vedou k přehnaným podnětům, neúměrným aktivitám,
- potřeba neodkladného uspokojení a z toho vyplývající jistá netrpělivost při dosahování cílů (může se snadno vytvořit pocit životní neúspěšnosti).

Závěrem je třeba připomenout skutečnost, že procento těch, kdo se již rizikově chovají, je v této věkové kategorii značně vysoké. Takže o prevenci jako takové můžeme uvažovat jen u těch „druhých, čistých“. Na druhou stranu už sám kontakt (a ten bývá v tomto věku více než častý) s osobou, která ohrožuje své vlastní zdraví díky užívání návykových látek apod., může mít preventivní dopad. Ale určitě častější je obrácený efekt – vtažení do rizikového jednání. A to je také důvod pro neustálou prevenci.

5.2 Učitelé

Ne všichni učitelé školy absolvovali ve své praxi vzdělávání v tomto směru a také ne všichni budou při realizaci programu sehrávat stejnou úlohu.

Hlavní roli samozřejmě budou hrát vyučující společenskovedních předmětů, zejména občanské výchovy a společenského styku, dále vyučující právní nauky, základů přírodních věd a tělesné výchovy. Přesto však i na další pedagogy – především třídní učitele - budou kladeny nároky a to zejména v takovém přístupu ke studentům, který zajistí respektování osobnosti studenta, postaveném především na partnerském vztahu. Vždyť posilování sebevědomí, pomoc při zvládání stresových situací, zdravá náročnost není výsadou jen několika učitelů. Za tímto účelem budou všichni kolegové seznámeni s tímto programem a s hlavními pravidly primární prevence.

Největší tíha realizace programu však připadne školnímu metodikovi prevence a výchovné poradkyni školy.

5.3 Rodiče

Naším úkolem, v rámci Školního preventivního programu, je pokračovat především v informování o dané problematice na schůzkách s rodiči, vytvořit prostor pro vzájemnou komunikaci, nastolit atmosféru

součinnosti při řešení nastalých problémů apod. Budeme tedy pracovat nejen s rodiči problémových žáků, ale samozřejmě i s ostatními.

Ve škole působí i pro rodiče školní poradenské pracoviště – konkrétně výchovný poradce a školní metodik prevence.

6. Prevence rizikového chování ve výuce v rámci školních vzdělávacích programů

Propojení problematiky prevence rizikových forem chování s výukou jednotlivých předmětů v rámci školních vzdělávacích programů je stěžejní. Absolventi studijních oborů nacházejí uplatnění zejména ve skupinách povolání zaměřených na výkon ekonomických, obchodně podnikatelských a administrativních činností v podnicích všech právních firem a v ostatních organizacích. Absolvent může vykonávat pozice jako ekonom, mzdový referent, účetní asistent, statistik, obchodní zástupce, referent ve státní správě, asistent, organizační pracovník, personalista, pracovník marketingu, obchodní referent, správce počítačové sítě, programátor atd. Může rozvíjet vlastní podnikatelské aktivity. Prvky prevence rizikového chování budou začleňovány jak v rámci výuky všeobecně vzdělávacích, tak i odborných předmětů. Především v hodinách občanské výchovy, společenského styku a právní nauky, dále i v hodinách právní nauky, českého jazyka a literatury, tělesné výchovy, cizích jazyků, základů přírodních věd, chemie, biologie atd. se nabízí prostor k preventivnímu působení v rámci témat věnovaných zdravému životnímu stylu, etice a společenskému chování, právnímu vědomí apod. Cíleně mohou být zaměřeny i volné hodiny.

Vyučující budou volit takové metody a formy práce, které povedou k vytváření atmosféry spolupráce, k sebepoznávání studentů, zdravému sebehodnocení, přispějí k zdokonalování schopnosti komunikace atd.

V rámci vhodných témat budeme využívat odborníků (i z řad rodičů) k besedám, např. právní problematika dealerství a užívání drog, zdravotní rizika návykových látek, zdravý životní styl atd.

7. Plán aktivit pro školní rok 2018-2019

7.1 Aktivity pro žáky

Preventivní působení bude probíhat na několika úrovních. Jedná se o osvědčené aktivity a v rámci možností školy v nich budeme i nadále pokračovat.

Preventivní programy – ve spolupráci s občanským sdružením Prostor Pro o. p. s. v Hradci Králové zrealizovat preventivní programy SPIRÁLA, zaměřené na některá z následujících témat (podle potřeb školy):

- Vztahy v kolektivu a šikana (kyberšikana)
- Diskriminační chování ve společnosti (intolerance, rasismus, extremismus,...)
- Závislostní chování (užívání návykových látek, alkohol, marihuana,...)
- Partnerství a sex (včetně sexuálně přenosných nemocí)

- Rizikové trávení volného času (PC hry, internet,...)
- Sebepojetí, žebříček hodnot
- Kriminalita a trestní zodpovědnost

Adaptační kurz pro 1. ročníky – realizaci zajistí školní metodik prevence ve spolupráci s výchovnou poradkyní a třídními učiteli. Cílem akce je zprostředkovat vzájemné poznávání žáků, jejich vzdělávání v oblasti primární prevence rizikového chování a v neposlední řadě jim poskytnout příležitost k zábavě. Kurz se uskuteční v táboře J. A. Komenského v Bělči. V rámci kurzu budou realizovány seznamovací aktivity za přítomnosti třídního učitele, sportovně zátěžové aktivity, beseda o kriminalitě mládeže, o trestní odpovědnosti, bezpečnosti silničního provozu, o zneužívání návykových látek a o práci policistů, aktivita zaměřená na zvládnutí obtíží spojených s přechodem na střední školu, setkání s rodiči žáků a slavnostní „pasování“ žáků na studenty Obchodní akademie T. G. Masaryka v Kostelci nad Orlicí a předání pamětních listů.

Talent – soutěž pro studenty – vzhledem k tomu, že obsahuje především vědomostní soutěže a obhajoby studentských prací, poskytuje mladým lidem prostor pro sebepoznání, ověření si vlastních znalostí, schopností a dovedností, podporuje rozvoj komunikačních technik a v neposlední řadě z jedné strany navozuje atmosféru zdravého konkurenčního boje, ze strany druhé „zlidšťuje“ vztahy mezi studenty a učiteli.

Jazykové olympiády – studenti si mohou změřit síly v cizích jazycích nejen v rámci školy, ale ti lepší i na úrovni okresu a kraje atd.

Zertifikát Deutsch – zatím pouze v německém jazyce pořádáme ve škole zkoušky pro získání certifikátu z německého jazyka. Studenti si mohou zkoušku zkusit nejdříve tzv. nanečisto, a posléze i naostro.

Evropský den jazyků – celodenní program zaměřený na jazykové prezentace, jazykové hry a další doprovodné aktivity.

Certifikát ECDL – tzv. „evropský řidičák na počítače“ – opět umožňuje studentům prověřit si své znalosti v domácím prostředí, konkrétně takové znalosti, jako, např. práce s elektronickou poštou, s internetem, se soubory a složkami na pevných discích, Microsoft Word, Microsoft Excel, PowerPoint atd. Platí v celé EU.

Sbírkové akce – Srdíčkový den - smyslem však není pouze shromáždit potřebné finanční prostředky, ale v jejich rámci se studenti jednak dozvědí spoustu informací k dané problematice, a jsou navíc nuceni v terénu informovat občany, snažit se je přesvědčit o správnosti těchto akcí, prezentovat sami sebe, ale také školu a příslušnou organizaci atd.

Den pomoci – branně-bezpečnostní den, při kterém studenti získávají informace a nacvičují dovednosti z oblastí civilní obrany, první pomoci, požární ochrany, místopisu, zdravotvědy, živelných pohrom a jsou svědky profesionálního zásahu hasičského záchranného sboru.

Státní zkoušky v psaní na klávesnici – studenti si mohou vyzkoušet své dovednosti v psaní na rychlost, na přesnost a jiné znalosti s možností získat osvědčení o státní zkoušce.

Lyžařské a letní sportovní kurzy – jsou významnou preventivní aktivitou, neboť jsou cele směřovány ke zdravému životnímu stylu a poskytují studentům spoustu možností, jak prožívat pocit úspěchu, smysluplného využití času atd.

Fiktivní firma – jedná se o volitelný předmět, ale řada jeho aktivit směřuje mimo školu. Opět i zde mohou studenti prakticky realizovat získané znalosti.

Výměnné pobyty se zahraničními školami – v rámci přípravy pobytu studenti velmi čile komunikují se svými zahraničními spolužáky na různá témata, seznamují se s životním stylem mladých lidí v zahraničí, ověřují si své jazykové dovednosti, seznamují se s cizími zeměmi atd. Kontakty jsou navázány s Dánskem, Německem a Francií.

Tematické besedy - pořádání besed o prevenci pohlavních chorob a intimní hygieně pro dívky z 1. ročníků „**S Tebou o Tobě**“, besedy pro 3. ročníky na **Úřadu práce** v Rychnově nad Kněžnou o uplatnění na trhu práce, pro 4. ročníky zorganizovat návštěvu jednání na **Okresním soudě** v Rychnově nad Kněžnou, besedy o možnostech **dalšího vzdělávání** pro 4. ročníky, pro 1. ročníky **besedy o holocaustu**, případně využít nabídky dalších subjektů mimo školu.

Poznámka: Termíny uvedených akcí budou stanoveny po dohodě s ředitelem školy v harmonogramu pro školní rok 2018-2019, popř. budou určeny operativně v průběhu roku. V případě nabídky jiných aktivit, pořádaných subjekty mimo školu (kulturní pořady, filmová představení apod.) budou s ohledem na jejich kvalitu využívány k preventivním účelům.

7. 2 Vzdělávání učitelů

Zejména pedagogové pověřeni primární prevencí, tzn. výchovná poradkyně školy Mgr. Zuzana Martincová a metodik prevence Mgr. Jaroslav Tměj, se budou průběžně zúčastňovat vzdělávacích akcí s danou problematikou.

Ostatní učitelé budou informováni o obsahu Školního preventivního programu, budou seznámeni s metodickým postupem při podezření na to, že student je pod vlivem drog, bude jim dále poskytnuta informace o materiálech, které jsou ve škole k dispozici.

7. 3 Spolupráce s rodiči

Jednou za školní rok budou rodiče žáků 1. ročníků seznámeni s danou problematikou, bude jim vysvětleno, jakým způsobem škola případné problémy řeší, a jak jim může pomoci.

7.4 Spolupráce s dalšími organizacemi

Spolupráce s masmédií - masmédiá patří k významným subjektům, které značně ovlivňují veřejné mínění. Jejich prostřednictvím je možné oslovit širokou veřejnost, proto je v programu počítáno i se spoluprací s Orlickým týdeníkem a Orlickými novinami, jejichž prostřednictvím bude veřejnost informována o aktivitách školy v prevenci sociálně patologických jevů a tím pozitivně prezentována i škola jako taková.

Oblast zdravotnictví - bude kontaktována lékařka v Kostelci nad Orlicí, na kterou by se škola obracela v případech výskytu zneužívání návykových látek ve škole aj. Zároveň budou kontaktováni lékaři a pracovníci hygienické stanice, kteří by uskutečnili besedy pro studenty.

Oblast sociálních věcí - i nadále budeme pokračovat ve spolupráci s okresním metodikem preventivních aktivit zejména v koordinaci aktivit a při předkládání projektů v rámci grantů s žádostí o poskytnutí finančních prostředků.

Policie ČR - ve spolupráci s policií budou připraveny besedy jak pro studenty (především v rámci adaptačního kurzu), tak i pro rodiče. V případech uvedených v bodě 4.5.1. a 4.5.2. budeme spolupracovat na řešení případné trestné činnosti.

8. Nespecifická primární prevence

Sportovní hry

Zodpovídá: Mgr. Miroslav Sejkora

Den / hodina: viz rozvrh

Náplň: nepovinný předmět pro ty, kdo chtějí sportovat nad rámec vyučovacích hodin a využít tak volný čas. Tomu velice napomáhá i vybavení sportovními potřebami, jako jsou kola, kolečkové brusle, tenisové potřeby, vybavení posilovny atd.

Klub mediální komunikace

Zodpovídá: Mgr. Pavel Synek

Den / hodina: viz rozvrh

Náplň: klub mediální komunikace bude zpracovávat materiály, které budou použity pro prezentaci školy na veřejnosti a také pro dokumentaci činnosti v rámci školy. Budou zpracovávány reportáže, články, rozhovory, fotodokumentace. Kromě toho se členové klubu budou učit podle svých priorit pracovat s videokamerou či fotoaparátem, nebo naopak se slovem.

Knihovna a studovna

Zodpovídá: Barbora Brandejsová, DiS.

Den / hodina: dle dohody

Náplň: nabízí studentům v době mimo vyučování prostor pro studium, domácí přípravu apod.

9. Strategie předcházení školní neúspěšnosti

9.1 Příčiny školní neúspěšnosti

Školní neúspěšnost představuje jeden z vážných problémů, se kterým se pedagogové velmi často setkávají. K jeho řešení je nutná soustavná a náročná práce se žákem, popř. také s rodinou žáka. Bývá důsledkem individuálních rozdílů v osobnosti žáků, v jejich výkonnosti, motivaci i jejich rodinném prostředí. Neúspěch je zpravidla způsoben souborem příčin, které je třeba dobře diagnostikovat. Nejčastěji má na školní úspěšnost nebo neúspěšnost vliv:

a) osobnost žáka - snížená inteligence, nedostatečná paměť, emoční labilita, nízká odolnost vůči zátěži, poruchy učení, poruchy chování a jiné zdravotní komplikace žáka,

b) nepodnětné rodinné prostředí, žáci ohrožení sociálně nežádoucími jevy, problémy ve vztazích v rodině nebo ve škole (mezi kamarády, ve třídě, vztah s učitelem),

c) nesprávná volba studijního oboru, která způsobí nízkou, resp. nulovou motivaci při zvládání učiva.

9.2 Řešení školní neúspěšnosti

Především je nezbytné podrobit žáka adekvátní pedagogické, speciálně-pedagogické a případně psychologické diagnostice, aby byly odhaleny konkrétní příčiny selhávání žáka ve škole. Diagnostika žákových možností, učebních stylů a vzdělávacích potřeb nám pak umožní realizovat vhodná opatření. Je nezbytné reagovat co nejdříve, aby žák byl schopen zastavit svůj pokles výkonu a případně se vrátit mezi "prospívající žáky" s předpoklady složit maturitní zkoušku.

Možná opatření volíme individuálně na základě diagnostiky a zjištěných potřeb žáků:

a) poruchy učení a chování, jiná zdravotní omezení a znevýhodnění: kompenzace nedostatků s pomocí speciálně pedagogických metod a postupů na základě doporučení z pedagogicko psychologické poradny nebo speciálně pedagogického centra, integrace žáka a vytvoření individuálního vzdělávacího programu.

b) žáci sociálně znevýhodnění (jejichž neúspěšnost souvisí s tzv. mimoosobnostními faktory) - motivace žáka k učení, spolupráce s rodinou, vytvoření podmínek pro domácí přípravu i ve škole ve volných hodinách, přístup k internetu ve škole, práce s klimatem třídy a začleňování těchto dětí do majoritního kolektivu.

c) žáci s vysokou absencí (jsou také často ohroženi sklouznutím do školní neúspěšnosti) – včas žákům nabídnout podporu při zvládnutí zameškané látky - plán dostudování učiva, stanovení termínů vyzkoušení, konzultace s žákem a rodiči, kde se domluví harmonogram a různé způsoby

podpory dítěte.

9.3 Postup při řešení školní neúspěšnosti

Významnou roli při řešení školní neúspěšnosti má třídní učitel, který na základě rozboru výsledků průběžné klasifikace v systému „Bakaláři“ po prvním čtvrtletí domluví jednání se žáky, kteří za toto čtvrtletí neprospívají (hodnoceni nedostatečně nebo dostatečně, ale vyučující vyhodnotí vývoj jako rizikový) a s jejich zákonnými zástupci. Jednání se dále zúčastní učitelé daných předmětů, ve kterých

žák neprospívá, případně výchovný poradce. Zde se domluví možnosti a opatření vedoucí k nápravě. Také se sjedná termín případné další schůzky, při které se vyhodnotí úspěšnost zvoleného postupu - za vyvolání jednání s rodiči a jeho koordinaci a realizaci odpovídá třídní učitel.

Podle zájmu je možné využít individuální konzultaci žáka s výchovnou poradkyní (případně rodičů, žáka a výchovné poradkyně) - diagnostika školní neúspěšnosti a poradenství (např. nastavení podpory při učení, zjištění učebního stylu).

Na závěr školního roku by měla být podpora vyhodnocena opět na společné schůzce s rodiči a žákem (případně v pololetí při ukončení podpůrných aktivit, pokud žák překoná obtíže).

10. Hodnocení aktivit

Veškerou evidenci preventivních aktivit provede v elektronické formě školní metodik prevence a ve spolupráci s dalšími zúčastněnými pedagogy provede jejich vyhodnocení tak, aby bylo možné určit jejich efektivitu. Zároveň bude zpracovávat zprávy pro vedení školy či nadřízené orgány.

Po vyhodnocení dílčích aktivit stanoví, zda budou ve stejné podobě realizovány i v budoucnu, či budou modifikovány, či se neosvědčily vůbec. Za tím účelem vypracuje jednoduchý dotazník, kterým ověří přijetí jednotlivých aktivit samotnými studenty.

S výsledky budou seznámeni ostatní pedagogové, ale také rodiče. Výsledky budou publikovány jednak ve výroční zprávě školy, jednak v masmédiích.

11. Kontaktní adresy (vnější zdroje)

Pedagogicko-psychologická poradna v Rychnově n. Kn.	tel.: 494 535 476 e-mail: PPPRychnov@seznam.cz
„Domino“ – SVP pro děti a mládež v Hradci Králové	tel.: 495 541 374 e-mail: info@svphk.cz http://www.svphk.cz
K-centrum (Laxus) HK	tel.: 495 513 977 kacko.hradec@laxus.cz
MUDr. Rufferová, psychiatrie RK	tel.: 494 515 683
MUDr. Matějusková, dětský a dorostový lékař Kostelec n. Orł.	tel.: 494 323 740
Okresní metodik prevence Mgr. Zdenka Ženatová	tel.: 494 535 476 e-mail: PPPRychnov@seznam.cz
Krajská školská koordinátorka prevence Mgr. Dita Kosová	tel.: 495 817 219 mail: dkosova@kr-kralovehradecky.cz
Krajská protidrogová koordinátorka Mgr. Monika Honzíkova, KÚ HK	tel.: 495 817 433 mail: mhonzikova@kr-kralovehradecky.cz
Oddělení tisku a prevence Krajského ředitelství policie Královéhradeckého kraje, skupiny Policie ČR, RK por. Mgr. A. Kacálková	tel.: 974 536 208, 725 083 407 e-mail: krph.tisk.rk@pcr.cz

Společnost pro plánování rodiny a sexuální výchovu Praha p. Prouzová	tel.: 224 231 524 e-mail.: z.pro@centrum.cz tel.: 606 917 488 www.planovanirodiny.cz
Tyfloservis HK (zrakově postižení)	tel.: 495 273 636 e-mail: h.kralove@tyfloservis.cz
Život dětem Praha	tel.: 284 840 516, 608 080 870
Úřad práce RK	tel.: 950 159 111

12. Závěr

Školní preventivní program směřuje k ochraně mládeže před sociálně negativními jevy, včetně vzniku závislosti na návykových látkách, hracích automatech, počítačích. V jeho rámci je preferován pozitivní přístup – vychází z poznání, že spíše než poskytovat informace o nežádoucích jevech je lepší vytvářet podmínky pro využití volného času, spolupodílet se na vzájemně přínosné nestresující komunikaci, upřednostňovat aktivity, které přinášejí pozitivní prožitky jinak než užitím drogy apod. Důraz je kladen na posilování zdravého sebevědomí, samostatné rozhodování a řešení problémů, rozvoj zdravého životního stylu.

Důraz bude položen na informovanost žáků v hodinách všeobecně vzdělávacích i odborných předmětů, při akcích pořádaných školou apod. A dále na širokou nabídku volnočasových aktivit podle možností školy. Cílem bude také motivovat učitele k aktivnímu zapojení se do realizace programu ve svých hodinách i na neformální bázi při komunikaci se žáky, ke spolupráci s kolegy a k vzájemné informovanosti o chování žáků.

V Kostelci nad Orlicí 22. 08. 2018

.....
ředitel školy

.....
metodik prevence

Přílohy

1. Postup školy v případě výskytu zneužívání návykových látek ve škole

V případě podezření

- ✓ výchovný poradce, příp. třídní učitel, provede diskrétní šetření, pohovor – doporučí rozhovor s odborníkem (výchovná poradkyně, pedagogicko-psychologická poradna, Linka důvěry, zdravotnické zařízení, kontaktní centrum aj.)

Potvrzené důvodné podezření

- ✓ kontaktuje rodiče (zákonného zástupce), upozorní je na další postup školy v případě akutního ohrožení zdraví po požití drog (i nebezpečí z předávkování hraničí s bezprostředním ohrožením života)

Při negativní reakci rodičů na sdělení a v případě, že rodiče nezařídí pro žáka další péči,

- ✓ uvědomí orgán sociálně-právní ochrany dětí

V akutním případě, při průkazném zjištění zneužívání návykových látek ve škole, nebo v případě, že žák je prokazatelně ovlivněn drogou (i alkoholem) v době vyučování – ředitel nebo výchovná poradkyně

- ✓ kontaktuje zdravotnické zařízení a zároveň uvědomí rodiče
- ✓ při negativní reakci rodičů na sdělení a v případě, že rodiče nezařídí pro žáka další péči, uvědomí sociální odbor

V případě dealerství, podezření na porušení § 201 trestního zákoníku (ohrožení výchovy dítěte), nebo zanedbání povinné péče

- ✓ oznámí věc policii

2. Postup školy v případě podezření na šikanu

- ✓ **Konfrontovat** svá pozorování nebo ohlášení s ostatními kolegy.
- ✓ **Oznámit** své podezření vedení školy, **konzultovat** další postup. Dohodnout se, kdo povede vyšetřování, případně přizvat psychologa.
- ✓ Mezi čtyřma očima **vyslechnout** více nezaujatých **svědků** (spolužáků). Vést **písemný záznam**, porovnávat, věnovat pozornost nesrovnalostem v časech a místech.
- ✓ **Spojit se s rodiči případné oběti**, konzultovat výskyt nepřímých znaků šikany. Požádat je o spolupráci.
- ✓ **Vyslechnout oběť** – citlivě, zcela diskrétně, zaručit bezpečnost a důvěrnost informací. Vše zapisovat nebo nahrávat.
- ✓ **Vyslechnout agresory** – překvapivě, mezi čtyřma očima, znemožnit domluvu výpovědí. Vytipovat nejslabší článek, přimět k přiznání či vzájemnému obviňování.
- ✓ Požádat vedení školy o **svolání výchovné komise** (vedení školy, výchovný poradce, školní metodik prevence, třídní učitel, psycholog). Ta posoudí na základě shromážděných informací, zda se jedná o šikanu a jaký je stupeň závažnosti, navrhne další postup vůči obětem, agresorům i třídě jako celku a jejich potrestání.
- ✓ **Pozvat** individuálně k jednání **rodiče agresorů**, seznámit je se situací, sdělit jim navrhaná opatření a požádat je o spolupráci.
- ✓ Pokud rodiče odmítají spolupracovat (je ale možno v každém případě), přizvat do každého šetření **orgány sociálně-právní ochrany dětí**.

- ✓ Při podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu přestupku nebo trestného činu, **oznámít věc Policii ČR** – závisí na věku agresorů, na intenzitě a závažnosti šikany.
- ✓ **Rozebrat situaci se třídou**, prodiskutovat, vysvětlit nebezpečnost a důsledky šikany, oznámít potrestání viníků.
- ✓ Pokud se situace vyřeší pouze odchodem některých žáků, preferovat variantu **odchodu agresora, a nikoli oběti**.

(Zpracováno dle pokynu MŠMT)